

Organic News

Serbia
organica

BROJ 24. MART 2013.

NACIONALNA ASOCIJACIJA
ZA ORGANSKU PROIZVODNJU

NACIONALNA
ASOCIJACIJA
ZA ORGANSKU
PROIZVODNJU

IMPRESSUM

Za izdavača
Nada Mišković,
Nacionalna asocijacija za
razvoj organske proizvodnje
"Serbia organica"
<http://www.serbiaorganica.org>
Molerova 29/a, Beograd
tel: 065 855 68 68
office@serbiaorganica.org
ISSN 2217-9844 (Online)

Menadžer projekta:
Ivana Simić

Glavni i odgovorni urednik:
Jelena Sajić

Saradnici:
Olga Kešelj
Vladan Ugrenović
Dr Vladimir Filipović

Dizajn & prepress:
Ivan Tarle

Izvršna produkcija:
Moja farma d.o.o.
www.mojafarma.rs

Content

Permanent working group for regional rural development (SWG) in cooperation with German organization for technical support (GIZ) and Federation of associations of organic producers FBiH has organized the second work meeting of the experts advisory group (EAG) for rural development in Sarajevo from 26 February until 1 March. The aim of the meeting was to support the Balkan organic network (BON) for development of organic production in the countries of the southeast Europe, in the sector of harmonisation of the legislation in the region, in emphasising the importance of the regional campaign for raising awareness of producers and consumers, and elimination of the market limitations between above mentioned countries in order to facilitate exchange of the organic products.

Ministry of agriculture is preparing two Rulebooks to the new Law on subsidies in agriculture and rural development. Rulebooks will determine the amount of the subsidies in organic production. Subsidies for crop farming will be increased for 30 % for organic production, and 40 % for conversion period in comparison to the 6.000 RSD designated for conventional farming. In livestock farming subsidies will be increased for 40 % in comparison to the subsidies given to the conventional livestock farming according to the livestock unit or beehives. Members of Serbia Organica sent request to the Ministry to prioritize organic production and to pay subsidies until May this year since the producers in 2012 left unpaid.

Cooperation of the Institute for crops and vegetables in Novi Sad and ACCESS Program for development of the private sector in Serbia of the German organization for technical support (GIZ) resulted in publishing manuals on organic production of maize, wheat, soya beans and sunflower at the end of 2012. Demand for organic food in human nutrition and in animal production is raising, therefore the need for these kind of practical manuals has been identified. They were designed as the follow up publications of the previously issued manuals on organic production of fruit – raspberry, apple and cherry. Another manual on regulation in organic farming in Serbia is underway and is being prepared in cooperation with the National Association "Serbia Organica" and GIZ/ACCESS Program. ■

Sadržaj

Vesti i događaji

- Određeni podsticaji za organsku proizvodnju
- Drugi sastanak ekspertske savetodavne grupe i BONA u Sarajevu
- Izdata četiri vodiča za organsku ratarsku proizvodnju

Aktuelno

- Početak projekta "Ruralni razvoj - efikasno upravljanje zemljištem"
- GFFA- Partnerstva za modernizaciju u JI Evropi
- Dunav Soja – brendirani evropski standard za soju

- Organsko mleko i na našem tržištu

Tema

- Pripreme za prolećnu setvu

Svet

- Razočaravajuća podrška Zajedničkoj poljoprivrednoj politici (CAP)
- Globalna hrana: Otpad ne, hoćemo ne!

Određeni podsticaji za organsku proizvodnju

Određeni podsticaji za organsku proizvodnju Vlada Republike Srbije je na osnovu Zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju donela Uredbu o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2013 godini. Obim sredstava za podsticaje za mere ruralnog razvoja iznosi 1.202.721.780 dinara raspoređenih za podsticaje za održivi ruralni razvoj u iznosu od 220.000.000 dinara, od čega za organsku proizvodnju u iznosu od 200.000.000 dinara. Predviđeni su podsticaji i za očuvanje biljnih i životinjskih genetičkih resursa, podsticaji koji su namenjeni unapređenju ruralne ekonomije za koje će biti izdvojeno ukupno

230.000.000 dinara, kroz podršku investicijama za unapređenje i razvoj ruralne infrastrukture kao i za unapređenje ekonomskih aktivnosti na selu kroz podršku nepoljoprivrednim aktivnostima u iznosu od 50.000.000 dinara, ekonomske aktivnosti u smislu dodavanja vrednosti poljoprivrednim proizvodima, kao i uvođenje i sertifikaciju sistema bezbednosti i kvaliteta hrane, organskih proizvoda i proizvoda sa oznakom geografskog porekla u iznosu od 30.000.000 dinara.

U Ministarstvu poljoprivrede u pripremi su i dva Pravilnika novog Zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju. Pravilnicima će biti definisani uslovi za

ostvarivanje prava na korišćenje sredstava za organsku proizvodnju kao i refundacija dela troškova za kontrolu i sertifikaciju organske proizvodnje kako u periodu konverzije tako i one koja je u organskom statusu, kroz podsticaje za podršku razvoju poljoprivredne i prehrambene proizvodnje, kroz sertifikaciju sistema bezbednosti i kvaliteta hrane, organskih proizvoda i proizvoda sa oznakom geografskog porekla. Visina podsticajnih sredstava za biljnu proizvodnju će biti uvećana za 30% za organsku proizvodnju odnosno 40% za period konverzije u odnosu na osnovne podsticaje od 6.000 dinara.

Visinu podsticaja za kokoške lakog i teškog tipa članovi Nacionalne asocijacije "Serbia organica" ocenili su kao jako nestimulativne za dalji razvoj organskog živinarstva pa je resornom Ministarstvu upućena molba da se ovaj propust nadomesti kroz uvećanje sredstava za refundaciju troškova kontrole i sertifikacije u živinarstvu. Takođe, upućena je i molba da ove godine isplata subvencija za organsku proizvodnju bude prioritetna, do maja tekuće godine, budući da su u 2012. godini organski proizvođači ostali uskraćeni. ■

U stočarskoj proizvodnji će uvećanje podsticajnih sredstava biti 40% u odnosu na osnovne podsticaje u stočarstvu računajući po grlu, komadu, odnosno košnici kao i za premije za mleko:

- premija za mleko **7 din/l + 2,8 din**
- kvalitetne priplodne mlečne krave **20.000 din + 8000 din**
- krave dojilje **20.000 din + 8000 din**
- kvalitetne priplodne ovce i koze **4.000 din + 1600 din**
- kvalitetne priplodne krmače **4.000 din + 1600 din**
- tov junadi **10.000 din + 4000 din**
- tov jagnjadi **1.000 din + 400 din**
- tov svinja **1.000 din + 400 din**
- košnice pčela **500 din + 200 din**
- roditeljske kokoške teškog tipa **60 din + 24 din**
- roditeljske kokoške lakog tipa **100 din + 40 din**
- roditeljske ćurke **300 din + 120 din**
- kvalitetne priplodne matice riba šarana **500 din + 200 din**
- kvalitetne priplodne matice riba pastrmke **300 din + 120 din**
- proizvodnja konzumne ribe **7 din + 2,8 din**
- regres za gorivo **6.000 din/ha + 2.400 din/ha**

Inicijativa za podršku organske proizvodnje hrane u Zapadnoj Srbiji

Centar za tranziciju i ljudska prava Spector i Opština Bajina Bašta, uz podršku Fondacije za otvoreno društvo, pokreću projekat "Organska proizvodnja hrane - model ekonomskog osnaživanja građana u Zapadnoj Srbiji" u 2013. godini. Projekat predviđa pokretanje Regionalnog centra za razvoj organske proizvodnje u Bajinoj Bašti, kao i edukaciju i finansijsku podršku korisnicima zainteresovanom za organsku poljoprivrednu proizvodnju.

Kao deo projekta 31. januara i 1. februara u Hotelu Perućac u Bajinoj Bašti održan je veoma posećen seminar na temu "Organska proizvodnja hrane". Preko 120 učesnika imalo je priliku da se informiše o potencijalima za organsku proizvodnju hrane kao i o iskustvima u samoj proizvodnji od stručnjaka iz ove oblasti, ali pre svega i od svojih kolega proizvođača.

Ministarka regionalnog razvoja i lokalne samouprave u Vladi Republike Srbije Verica Kalanović učesnicima je predstavila zajednički projekat "Podrinje" Vlada Republike Srbije i Republike Srpske i istakla značaj i potencijale za organsku proizvodnju u ovim krajevima naše zemlje. Seminar je podržao i GIZ/ACCESS Program učesćem u programu i praktičnim vodičima za organsku proizvodnju odabranih voćnih vrsta i žitarica.

U toku je konkurs za bespovratna sredstva proizvođačima sa teritorije Opštine Bajina Bašta po čijem će se završetku dodeliti grantovi u visini od 2.000 dolara pobjednicima konkursa za pomoć pri uspostavljanju sistema organske proizvodnje. ■

*Emilija Stefanovic
GIZ/ACCESS Menadžer programa*

Stalna radna grupa za regionalni ruralni razvoj (SWG) u saradnji sa Nemačkom organizacijom za tehničku saradnju (GIZ) i Savezom udruženja organskih proizvođača FBiH, organizovala je drugi radni sastanak ekspertske savetodavne grupe (EAG) za ruralni razvoj u Sarajevu, od 26. februara do 1. marta.

Učesnici ovog skupa bili su predstavnici Ministarstva poljoprivrede i civilnog sektora iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Kosova*, Makedonije, Crne Gore i Srbije.

Sastanak je organizovan sa ciljem davanja podrške Balkanskoj organskoj mreži (BON) za razvoj organske proizvodnje u zemljama jugoistočne Evrope u oblastima harmonizacije legislativa u regionu, isticanja značaja regionalne kampanje radi podizanja svesti proizvođača i potrošača, te ukidanja trgovinskih barijera među pomenutim zemljama radi lakše razmene organskih proizvoda. Pomenute tematske celine detaljno su razrađene u vidu projektnih aktivnosti pa se očekuje dalji razvoj saradnje među ovim zemljama sa akcentom olakšavanja razmene organskih proizvoda u regionu, kao i jačanja interesa za kupovinu regionalnih proizvoda od strane stanovništva okolnih zemalja.

Drugi sastanak ekspertske savetodavne grupe i BON-a u Sarajevu

U ime srpskog Ministarstva poljoprivrede govorila je Jelena Milić, samostalni savetnik za razvoj organske proizvodnje, dok je civilni sektor predstavljala Jelena Ivović iz Udruženja TERRA'S. Ispred Autonomne Pokrajne Vojvodine učesnik je bila Maja Manojlović, profesor sa poljoprivrednog Univerziteta u Novom Sadu.

Ekspertsko savetodavno telo stalne radne grupe za regionalni ruralni razvoj (EAG SWG RRD) je osnovano sa ciljem podrške u razvoju i implementaciji specifičnih aktivnosti, kao što je u ovom slučaju razvoj organske proizvodnje u zemljama jugoistočne

Evrope. Ono predstavlja strukturu SWG-a uključujući šire interesne strane, kao i saradnju civilnog i vladinog sektora u određenim oblastima. Privremenog je karaktera a stručnjaci se angažuju na volontarističkoj osnovi. Prvi sastanak ove grupe održan je u okviru 8. Međunarodnog festivala organskih proizvoda – BIOFEST u novembru prošle godine u Subotici, na inicijativu Udruženja TERRA'S, takođe u cilju podrške Balkanskoj organskoj mreži. ■

*Jelena Ivović,
Udruženje Terras*

Početak projekta "Ruralni razvoj: efikasno upravljanje zemljištem"

Delegacija EU u Srbiji, srpsko Ministarstvo poljoprivrede i Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju GIZ započeli su sprovođenje projekta "Ruralni razvoj - efikasno upravljanje zemljištem" čiji je cilj da se pomogne državi i lokalnim samoupravama u Srbiji kako da efikasnije upravljaju poljoprivrednim zemljištem.

EU će za ovaj trogodišnji projekat izdvojiti 2,78 miliona evra, Nemačka još milion, a Ministarstvo poljoprivrede 100.000 evra. Učesnici skupa su naglasili da Srbija mora efikasnije da upravlja poljoprivrednim zemljištem, koje je dosta usitnjeno i rascepkano. Direktor Uprave za poljoprivredno zemljište Zoran Knežević naveo je da je u

Srbiji prosečna veličina jedne katastarske parcele 34 ara, a na jugu i jugoistoku zemlje 11 ari, dok je u zemljama EU između 1,3 i 1,5 ha. Nema preciznih podataka koliko se poljoprivrednog zemljišta u Srbiji vodi kao napušteno, ali neke procene kažu da se godišnje ne obrađuje između 175.000 i 300.000 ha. Državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede Danilo Golubović istakao je da je poljoprivredno zemljište jedno od najvažnijih prirodnih resursa Srbije. "Osnovni zadatak je, pre svega, očuvati fond poljoprivrednog zemljišta, sprečiti njegovu degradaciju, njegovo unapređenje kroz izgradnju infrastrukture, ukрупnjavanje parcela i povećavanje poseda

poljoprivrednika kako bi poljoprivrednici smanjili troškove proizvodnje", istakao je Golubović. Srbija je donela Zakon o poljoprivrednom zemljištvu, a jedan od značajnijih problema je, naročito u istočnom i južnom delu, napuštanje poljoprivrednog zemljišta i sela. Napušteno poljoprivredno zemljište bi moglo da se obrađuje i ukoliko bi se primenila najbolja evropska praksa, što je predviđeno projektom "Ruralni razvoj - efikasno upravljanje zemljištem", to zemljište bi godišnje moglo da donese značajne prihode.

Jedan od važnijih rezultata projekta biće i izrada Geografskog informacionog sistema koji treba da omogući bolju kontrolu korišćenja i efikasno upravljanje poljoprivrednim zemljištem. Taj sistem raspolagaće svim mogućim informacijama i podacima o parcelama, kao što su: površina, vlasnik, korisnik ili zakupac, način korišćenja, kultura koja se gaji, pedološke karakteristike zemljišta.

Kroz ovaj EU projekat pripremiće se i zakonom predviđenih pet pravilnika koji treba da regulišu postupak komasacije poljoprivrednog zemljišta, korišćenje napuštenog poljoprivrednog zemljišta i postupak davanja u zakup državnog poljoprivrednog zemljišta. Pravilnici će se pripremati uzimajući u obzir najbolju praksu EU i iskustva stečena u pilot opštinama. ■

GFFA- Partnerstva za modernizaciju u JI Evropi

U okviru Globalnog foruma za hranu i poljoprivredu (GFFA) 17. januara u Berlinu u Nemačkoj održan je ekspertski panel na temu Odgovorne investicije i saradnja u poljoprivredi i prehrambenoj industriji u Jugoistočnoj Evropi. Poljoprivreda i prehrambena industrija imaju značajnu ulogu u JI Evropi. Da bi se osigurao održivi razvoj ovih sektora kao i konkurentnost, intenziviranje modernizacije i investicija je od velikog značaja.

Na Globalnom forumu za hranu i poljoprivredu (GFFA), Komitet za istok

nemačke industrije zajedno sa ACCESS programom GIZ-a i Stalnom radnom grupom za regionalni ruralni razvoj (SWGRRD) organizovali su ekspertski panel na temu: Odgovorne investicije i saradnja u poljoprivredi i prehrambenoj industriji u JI Evropi

Posle uvodnog govora Petera Bleser-a, Parlamentarnog državnog sekretara u Nemačkom federalnom ministarstvu za hranu, poljoprivredu i zaštitu potrošača, SWG je predstavio studiju o šansama i izazovima za investicije i saradnju u poljoprivredi i

prehrambenoj industriji u JI Evropi. Ova studija identifikuje najproduktivnije i kompetitivnije sektore poljoprivrede u Hrvatskoj, Srbiji, Makedoniji i Albaniji i njihov značaj u regionalnom lancu vrednosti.

Visoki zvaničnici, predstavnici Evropske komisije, privatnih banaka i značajni privrednici iz JI Evrope su potom diskutovali rezultate studije i njihove implikacije za investicije i intencionalnu saradnju. Organska poljoprivreda je navedena kao jedna od značajnih potencijala za investiranje u Srbiji, pre svega u domenu biljne poljoprivredne proizvodnje kako svežeg voća i povrća tako i žitarica za ljudsku ishranu ali i za proizvodnju stočne hrane. ■

Emilija Stefanović

GIZ/ACCESS Menadžer projekta

Stronganic
Aronia
ORGANSKA POMOĆ
U ELIMINACIJI CELULITA*

* Za više detalja posetite:
www.aroniasok.co.rs/celulit

Nova šansa za nišku poljoprivredu

Izraelska kompanija "Orgil" spremna je da na teritoriji Niša izgradi najmodernije plastenike za proizvodnju organske hrane na 50 hektara površine, a Grad da ustupi zemlju u ataru sela Gornja Toponica.

Projekat "Sunčana dolina" za cilj ima proizvodnju kvalitetne organske hrane. Izraelska kompanija bi izgradila plastenike i uposlila radnike koji bi obrađivali zemlju. Ideja je da se zemljište investitoru iz Izraela ustupi na 30 godina, nakon čega bi ono bilo vraćeno Gradu sa svim objektima koji su na tom prostoru u međuvremenu izgrađeni.

"Opštine imaju obavezu da obezbede posebno zemljište, određen broj hektara zemljišta na kojima će biti locirani plastenici. To zemljište ostaje i dalje u vlasništvu opština samo će biti jedan period na raspolaganju u realizaciji projekta" - kaže Goran Kostić direktor projekta.

Gradonačelnik Niša Zoran Perišić kaže da je priča "potpuno realna" i da se realizuje uz podršku Vlade Srbije. "Mislim da će uz podršku koju evidentno imamo ceo projekat biti pokrenut vrlo brzo", rekao je

gradonačelnik.

On je dodao da će Izraelcima najverovatnije biti ponuđene parcele u ataru sela Gornja Toponica, a projektom je predviđeno i uzimanje kredita. "U ovom trenutku imamo prostora za takva zaduženja i to je ono gde ja pristajem i hoću da zadužim

grad, samo za proizvodnju i za otvaranje novih radnih mesta", kaže Perišić.

Projekat "Sunčana dolina" do sada je pokrenut u Bojniku i Leposaviću. Investicija u Bojniku vredna je sedamdeset pet miliona evra, gde je podignuto 50 hektara specijalnih plastenika, u kojima je prinos veći i do 100 puta, nego na otvorenom polju. ■

Dunav Soja – brendirani evropski standard za soju

Asocijacija Dunav soja osnovana je kao nezavisna, međunarodna i neprofitna organizacija sa sedištem u Beču. Osnovni cilj ove asocijacije je promocija gajenja genetički nemodifikovane (GMO free) soje u podunavskim zemljama kao osnov za proizvodnju visoko kvalitetne, genetički nemodifikovane hrane za ljude i životinje, deklarisanog geografskog porekla namenjenog evropskom tržištu. Ovo je veoma značajno sa stanovišta evropske strategi-

je o proteinima i nudi široke mogućnosti srpskim poljoprivrednicima i industriji. Povodom potpisivanja deklaracije Dunav soja Institut za ratarstvo i povrtarstvo je 22. februara, uz podršku GIZ/ACCESS programa, organizovao konferenciju pod nazivom Dunav soja – info dan kako bi se svi zainteresovani informisali o programu i ciljevima Asocijacije.

Ideja koja stoji iza Dunav soja asocijacije je da se zajednički definišu konkretne

akcije i uslovi za profitabilnu proizvodnju soje u Srbiji pod brendiranim i sertifikovanim programima u saradnji sa ostalim podunavskim zemljama, trgovcima, proizvođačima hrane, poljoprivrednicima i semenskim kompanijama.

Kao posledica reforme Zajedničke poljoprivredne politike EU, biće stimulisana intezivnija plodosmena, što će otvoriti veću mogućnost za uzgoj leguminoza, a samim tim i soje. U narednih pet godina, dodatnih 4 – 5 miliona tona ne-GMO soje je potrebno zapadnoevropskim zemljama. Asocijacija ima za cilj da bude veza između srpskih farmera sa jedne strane i krajnjih potrošača širom Evrope, sa druge strane, primenjujući načelo od njive do trpeze.

Od 2013. godine Asocijacija pomaže uspostavljanju ozbiljnih poslovnih veza i kooperativnih odnosa za razvoj najbolje moguće agronomске prakse proizvodnje soje, pravilne rotacije useva u skladu sa pravilima Dunav Soja Asocijacije. Takođe, evropski program oplemenjivanja soje biće pod pokroviteljstvom Asocijacije, što podrazumeva investiranje u naučne i istraživačke projekte koje uključuju srpske partnere i naučnike. ■

Osnovan Centar za ekološku proizvodnju i preradu u poljoprivredi

U Užicu je 1. marta održana Osnivačka Skupština "Centra za ekološku proizvodnju i preradu u poljoprivredi za Zlatiborski okrug" u Velikoj sali gradske kuće. Sudeći po velikom broju prisutnih, interesovanje za intezivniji razvoj organske poljoprivrede u ovom delu Srbije je veoma veliko, uzevši u obzir pogodne agroekološke uslove, bogatstvo prirodnih resursa kao i mogućnost plasiranja organskih proizvoda u okviru turističko-ugostiteljske ponude

ovog kraja. Skupu su se obratili domaćin gradonačelnik Užica, gradonačelnici drugih Opština iz regiona, predstavnik Serbia organike, predstavnik Zavoda za javno zdravlje iz Užica, predstavnik Poljoprivredne stručne službe Užica koja stručno pokriva ovaj region, udruženja i zadruge proizvođača, kao i mnogi drugi. Izabrani su i organi upravljanja, a predsednik Upravnog odbora je prof. dr Nikola Bajić. Centar je osnovan u cilju pokretanja proizvodnje i prerade alternativnih vrsta žita, aronije, jagodičastih voćnih vrsta kao i stočarske proizvodnje sitne stoke i pčarstva. ■

Izdata četiri vodiča za organsku ratarsku proizvodnju

U okviru saradnje između Instituta za ratarstvo i povrtarstvo u Novom Sadu i Nemačke organizacije za međunarodnu saradnju GIZ, Programa za razvoj privatnog sektora u Srbiji ACCESS, krajem 2012 godine izdati su vodiči za organsku proizvodnju kukuruza, pšenice, soje i suncokreta. Š obzirom da tražnja za organskom hranom raste, kako za ljudsku ishranu tako i u stočarskoj proizvodnji, prepoznata je potreba za ovom vrstom praktičnog priručnika za proizvođače. Priručnici su nadogradnja na ranije izdate vodiče za organsku proizvodnju voćarskih kultura: maline, jagode, jabuke i višnje.

U najavi je i vodič kroz propise za organsku poljoprivredu u Srbiji, koji se priprema u saradnji Nacionalne asocijacije Serbia Organica i GIZ/ACCESS Programa. Zainteresovani proizvođači mogu dobiti vodiče za ratarsku proizvodnju preko Instituta NS SEME ili preko Udruženja Serbia Organica, Terras i Zelena mreža. On-line verzija vodiča je takođe dostupna na većem broju internet stranica (NSSEME, Serbia-Organica, PSS, Zelenamreža ...). ■

Emilija Stefanović
GIZ/ACCESS Menadžer projekta

Krnjajić: Afere s hranom podstiču organsku poljoprivredu

Česte afere s hranom kojih, doduše, ima u celom svetu, okreću kupce organski gajenim proizvodima. To je velika šansa za našu poljoprivredu, koja za takvu proizvodnju ima izuzetan potencijal.

Ključna uloga svake države je da obezbedi dovoljno hrane za stanovništvo. To je samodovoljnost, odnosno kako se to naziva u svetskim okvirima - food security. Naš agrar može više od toga, tvrdi državni sekretar u resornom Ministarstvu Dejan Krnjajić.

konkurentni, objašnjava on.

“Kada poredimo primenu konvencionalnih mera u poljoprivredi, teško da naša proizvodnja može da bude rentabilna. Imamo od 5 do 50 puta manji posed nego što imaju veće zemlje koje su nam konkurenti. Tako da, veliki broj domaćinstava sa malim posedom zemlje, praktično mogu da se bave proizvodnjom koja zahteva više ljudskog rada ali i znanja nego što iziskuje konvencionalna poljoprivreda. Sve to daje nam mogućnost da

“Ako pričamo o tome da mi imamo velike kapacitete i resurse kada je zemljište u pitanju, da proizvodimo dovoljno, možda bi mogli deo zemljišta da upotrebimo za proizvodnju tržišno mnogo konkurentnijeg proizvoda”, kaže Krnjajić. Međutim, na nedavno održanom evropskom sajmu posvećenom organskoj proizvodnji, naše predstavljanje bilo je veoma skromno, kaže Krnjajić. To nije dobro, jer u konvencionalnoj poljoprivredi nismo dovoljno

se brendiramo u svetu kao proizvođači organske hrane”, podseća Krnjajić. Zato država, kroz subvencije, šalje jasnu poruku poljoprivrednicima.

“Pored osnovnih subvencija koje se dobijaju za konvencionalnu proizvodnju, oni koji proizvode organsku hranu za 40 odsto će dobiti više novca. To je, mislim, više nego jasna poruka države u kom pravcu naši proizvođači treba da krenu”. zaključuje Dejan Krnjajić.

”NAŠ PUT – ORGANSKA PROIZVODNJA”

”Promet organske hrane u svetu beleži veliku ekspanziju. Zarada u toj proizvodnji sigurnija je i povećava se iz godine u godinu. Zato je to naš put” ubeđena je predsednica Odbora Skupštine Srbije za zaštitu životne sredine, Milica Vojić Marković.

“Svi veliki proizvođački i trgovinski lanci, kada je u pitanju zarada, trče u mestu. Sa druge strane, organski proizvodi beleže rast prodaje i prihoda. To je za sve nas koji se zalažemo da se sve zemlje, ne samo naša, okrenu toj proizvodnji i napuste skup izlet koji se zove GMO” ističe Vojić Marković.

Nije samo organski proizvedena hrana u našim prodavnicama i pijacama sve traženja. U nekim opštinama odlično funkcionišu i obeležene tezge, gde se prodaje konvencionalno proizvedena hrana, ali uz strogu kontrolu stručnjaka. Tako da, neretko, neugledna jabuka proizvedena bez suviše pesticida, donese više novca od one čiji je lep izgled jedina vrlina. ■

“ENOLOŠKA STANICA” VRŠAC
Akreditovana laboratorija

Ul. Heroja Pinkija 49
Tel. 013/821-601; 831-792
Tel/fax: 013/821-600
www.enoloskastanica.com
info@enoloskastanica.com

”Serbia Organica” na još jednom Biofahu

Multifunkcionalne prednosti organske proizvodnje

Nirnberg je i ove godine bio centar sveta bar što se tiče organske proizvodnje i organskih proizvoda. Od 12. do 16. februara, 41.500 posetilaca iz 129 zemalja sveta obišlo je sajam organskih proizvoda ”Biofach” koji se tradicionalno održava svake godine u ovom nemačkom gradu. Najveći broj posetilaca je, osim iz Nemačke, stigao iz Italije, Austrije, Francuske i Holandije.

Pokrovitelj ovog najvećeg svetskog sajma organskih proizvoda je IFOAM (Međunarodna federacija pokreta organske poljoprivrede). Andre Leu, predsednik IFOAM-a je, otvarajući ovogodišnji ”Biofach”, skrenuo pažnju na sve značajnija pitanja bezbednosti hrane, klimatskih promena, gubitka biodiverziteta i obezbeđivanje socijalne pravde. Prema njegovim rečima, dugoročna održivost naše planete i dobrobit svih živih bića na njoj su od vitalnog značaja za sve nas. Iz tih razloga je IFOAM pokrenuo javne kampanje za promovisanje multifunkcionalne prednosti organskih sistema u ključnim oblastima – proizvodnji zdravstveno bezbedne hrane, zaštiti životne sredine i biodiverziteta.

RUMUNIJA – ZEMLJA PARTNER OVOGODIŠNJEG SAJMA

Zemlja partner ovogodišnjeg sajma bila je Rumunija. Organska poljoprivredna proizvodnja u ovoj zemlji tokom 2007. - 2012. beleži godišnji rast u proseku oko 23 odsto. Broj organskih proizvođača registrovanih u 2012. bio je 10 puta veći u odnosu na 2010. godinu, uglavnom zahvaljujući podršci Ministarstva poljoprivrede. Trenutno je 26.736 učesnika u proizvodnji, preradi i prodaji organskih proizvoda, u poređenju sa 9.000 u 2011. i 3.155 u 2010. Inače, sajam Biofach & Vivanes nije tipičan sajam na kojem ćete naći poslovnog

partnera i vratiti se kući sa proizvodima koje jedva čekate da probate. Naprotiv, na ovom sajmu možete se upoznati sa najnovijom tehnologijom u preradi i pakovanju proizvoda, imati priliku da prisustvujete brojnim interesantnim predavanjima ali i da probate organske namaze, mesne i mlečne preradevine, a nakon duge šetnje i raznoraznih gurmanluka odmorite se uz pravu organsku kafu ili uz čašu dobrog organskog šardonea.

Tokom trajanja sajma, u kongresnim salama svakodnevno su se održavale konferencije, seminari i radionice kojih je ove godine zaista bilo mnogo. Mnogobrojna

predavanja iz različitih oblasti, od proizvodnje i zakonskih regulativa preko kozmetike i tekstila do prerade namirnica i napitaka privukla su brojnu zainteresovanu publiku. S obzirom da su među učesnicima bili prisutni proizvođači iz raznih delova sveta, ostvarena je razmena iskustava i praktičnih saveta na međunarodnom nivou.

I ”SERBIA ORGANICA” NA ”BIOFACH”-U

Ove godine je odziv izlagača bio nešto slabiji. Bilo je prisutno 2.396 izlagača (u 2012. godini ih je bilo 2.420) iz svih krajeva sveta. Među njima svoje mesto pod okriljem nacionalnog štanda Serbia Organica-e našla su tri domaća preduzeća – ”Zadrugar” iz Ljubovije, ”Lion Foods” iz Beograda i ”Zdravo Organic” iz Selenče. Ova preduzeća spadaju među naše najveće izvoznike organskih sirovina, naročito

Centar za razvoj Jablaničkog i Pčinjskog okruga na Biofach-u

Centar za razvoj Jablaničkog i Pčinjskog okruga je, u okviru realizacije projekta ”Podrška proizvodnji organske hrane na jugu Srbije”, ove godine bio izlagač na BioFach-u, zajedno sa dva suizlagača, ”Strelom” iz Leskovca i ”Šumskim blagom” iz Bresnice, koji su učesnici projekta i koji od septembra prošle godine imaju sertifikovane organske proizvode. Na štandu Centra za razvoj Jablaničkog i Pčinjskog okruga predstavljeni su potencijali Jablaničkog i Pčinjskog okruga kao i rad Centra na mnogobrojnim projektima.

Preduzeće ”Strela” predstavila je četiri vrste organskog ajvara, suhu lisičarku i suvi vrganj, dok je ”Šumsko blago” izlagalo džem od šljive džanarike, mešani džem od kruške oskuruše i šljive džanarike i sušenu, rezanu, divlju jabuku. Tokom sajamske manifestacije, ove kompanije su održale više desetina sastanaka sa potencijalnim kupcima, što se može oceniti kao izuzetno dobar učinak.

Centar za razvoj organizovao je i posetu BioFach-u za 18 učesnika projekta, predstavnika lokalnih samouprava i poljoprivrednih škola.

Projekat ”Podrška proizvodnji organske hrane u južnoj Srbiji” finansira Austrijska razvojna agencija –ADA a realizuje Centar za razvoj Jablaničkog i Pčinjskog okruga.

Glasanje za najbolje nove organske proizvode

Prava poslastica za posetioce sajma bili su inovativni i novi organski proizvodi. Za najbolje među njima upriličeno je glasanje. Ove godine posetioci su birali pobednike u sedam kategorija. Od 571 novog proizvoda, Timov zamrznuti jogurt, sveža i sušena organska testenina, štanglice sa lešnikom i suvim voćem, čaj od hibiskusa i brusnica, kao i organski namaz odneli su pobjedu u svojim kategorijama.

maline i višnje, na tržište Evropske unije. Kompanija "Zdravo Organic" predstavila je svoje izvrsne organske sokove od cvekle, šargarepe, paradajza i jabuke.

Nacionalna asocijacija za razvoj organske proizvodnje Serbia Organica svesna je važnosti učestvovanja na ovako značajnom međunarodnom događaju i trudi se već pet godina unazad da organizuje učešće domaćih preduzeća i preduzetnika na Biofahu. Ove godine učešće na sajmu podržala je Agencija za pramociju izvoza i strana ulaganja (SIEPA).

Sajam organskih proizvoda "Biofach" potvrdio je poznatu pretpostavku da tržište organskih proizvoda još uvek nije dostiglo svoj vrhunac i da itekako ima prostora za nove učesnike na ovom globalnom tržištu. Prema rečima pokrovitelja sajma, potražnja organskih proizvoda je u stalnom usponu. Dakle ostaje nam da bolje iskoristimo naše resurse i predstavimo se kao zemlja dobrih i zdravih proizvoda. ■

Organsko mleko i na našem tržištu

Srpsko tržište bogatije je za jedinstveni asortiman domaćih proizvoda od organskog mleka koji je na konferenciji za novinare održanoj 5. februara na Salašu 137 kraj Novog Sada, predstavila kompanija Imlek.

Posle četiri godine priprema, na domaćem tržištu pojavilo se mleko iz organske proizvodnje. Sa Velvet farme u Čurugu svakodnevno će stizati u beogradski Imlek. Farma garantuje da je stočna hrana proizvedena bez upotrebe mineralnih đubriva, pesticida i herbicida. Na farmi u Čurugu krave se hrane senom od lucerke i hranivima bez hemijskih sredstava. Ratarsku proizvodnju kontrolišu stručnjaci sertifikacione kuće koja ima odgovarajuću licencu. "Imamo sve papire da u svakom trenutku možemo da ponudimo kontrolorima sertifikacionih kuća kako proizvodimo organsko mleko", kaže Aleksandar Vojkić sa Velvet farme u Čurugu.

"BELLO ORGANIC" MLEČNI PROIZVODI

Svakodnevno sa farme u Čurugu u Imlek stiže skoro 17.000 litara mleka prvoklasnog kvaliteta, koje je zato i nešto skuplje od mleka iz konvencionalne proizvodnje. "Pripremali smo se godinu i po dana za ovu proizvodnju. U zavisnosti kako tržište reaguje na mleko i prerađevine iz organske proizvodnje, tako ćemo i mi povećavati proizvodnju za domaće tržište. Deo proizvodnje namenili smo inostranom tržištu - Rumuniji, Mađarskoj, Austriji i Sloveniji, a planirano je da do kraja godine količine budu povećane na više od 20.000 litara organskog mleka na dan", kaže Slobodan Petrović, generalni direktor Imleka. Petrović je dodao da će cene tih proizvoda na početku biti za 10-ak odsto veće od konvencionalnih mlečnih proizvoda, ali ne na duži rok, te da će kasnije organski mlečni proizvodi biti skuplji od 20 do 25 procenata.

Mleko i prerađevine iz organske proizvodnje upakovani su u prepoznatljivu ambalažu na kojoj je istaknuto da su to organski proizvodi. Na rafovima prodavnica širom zemlje, pod zajedničkim imenom "Bello organic", mogu se naći organsko mleko, jogurt, pavlaka i sir. Direktor marketinga Imleka, Srđan Popović, najavio je da će sledeći korak biti plasman organskog čokoladnog mleka, voćnog jogurta i namaznog sira.

Državni sekretar Ministarstva poljoprivrede, Dejan Krnjaić, podsetio je da je Vlada Srbije ove godine u agrarnom budžetu izdvojila 200 miliona dinara za organsku proizvodnju, a subvencije za takav vid proizvodnje su 40 odsto više u odnosu na konvencionalnu. ■

Razočaravajuća podrška Zajedničkoj poljoprivrednoj politici

GO M.A.D.
GO Meet A Deputy!

Organizacija Slow food je sa drugim civilnim društvenim organizacijama izrazila nezadovoljstvo u vezi podrške koju je Poljoprivredni komitet Evropskog parlamenta dao kontraverznoj politici koja će dovesti do toga da se veliki deo potencijalnih koristi koje bi životna sredina mogla imati od buduće Zajedničke poljoprivredne politike (CAP) ukine.

Podrška je protiv originalnog predloga da direktna plaćanja farmama obuhvate i ekološke uslove, javlja Slow Food. Prema ovom predlogu, farmeri u EU će i dalje imati pravo na ista plaćanja bez obzira na to da li su doprineli merama zaštite životne sredine. Usvojen tekst će se oceniti i staviti na glasanje Evropskom parlamentu u martu, zajedno sa predloženim amandmanima drugih komisija što će biti osnovno polazište za pregovore o novim pravilima proizvodnje sa zemljama članicama EU.

Slow Food je sa više od 20 proizvođačkih i civilnih društvenih mreža iz 10 zemalja lansirala akciju širom EU - Go M.A.D. - Go Meet A Deputy (Go M.A.D. - Idi upoznaj poslanika), koji poziva građane EU na direktnu komunikaciju sa svojim lokalnim članovima Evropskog parlamenta (MEP) tokom koje će im postaviti i pitanje kako će glasati tokom plenarne odluke o CAP reformi. ■

Velika Britanija: Šema budućih proizvođača

Program budućih proizvođača udruženja Soil Association (udruženje iz Velike Britanije koju čine poljoprivredni proizvođači, naučnici i nutricionisti koji proučavaju direktnu vezu između poljoprivredne prakse i biljaka, životinja, ljudi i životne sredine) povezuje visoko stručne organske proizvođače sa novom generacijom željnom da uči. Već postoji zahtev više od 500 zainteresovanih da se pridruže ovom programu, javlja Soil Association.

Obuka iz organske proizvodnje koju vodi Soil Association je prepoznata kao zlatni standard u obezbeđivanju sveobuhvatnog dvogodišnjeg treninga iz organske hortikulture, dozvoljavajući učenicima da isprate celokupnu vegetaciju. No, rast zahteva za kraćom obukom za početnike koji bi omogućio da studenti razumeju organsku proizvodnju, doveo je do toga da Soil Association napravi šestomesečni program obuke. Tokom ovog vremena, učesnici programa uče osnove organske proizvodnje i donose nakon toga odluku da li žele da nastave sa daljom obukom. Novi vid obuke će omogućiti budućim proizvođačima da rade zajedno sa organskim ekspertima željnim da obuču nove generacije i prenesu svoje znanje i veštine. Obuka je idealna za uzgajivače koji nisu

u mogućnosti da ponude dvogodišnji smeštaj ljudima na obuci, jer ovako imaju mogućnost da uposle sezonsku radnu snagu koja je posvećena principima organske proizvodnje, željna da nauči i pridruži se zajednici proizvođača organskog voća i povrća u UK. Proizvođači koji se pridruže programu moraju biti spremni da plate učesniku obuke standardnu poljoprivrednu platu i da im obezbede sredinu pogodnu za učenje i odvoje vreme koje kao mentori moraju da posvete ljudima na obuci. ■

Globalna hrana: Otpad ne, hoćemo ne!

Novi izveštaj britanskog Saveza mehaničkih inženjera otkriva da između 30 i 50 odsto celokupne hrane proizvedene širom sveta nikada ne stiže do ljudskog stomaka iz različitih razloga, od neadekvatne infrastrukture i skladišnih kapaciteta, preko preobiljno shvaćene prodaje-po-datumu isteka roka važenja proizvoda, ponude kupi jedan-jedan dobij besplatno do zahteva potrošača za kozmetički savršenom hranom.

Izveštaj Global hrane: Otpad ne, hoćemo

ne, otkirva i da:

- se 30 odsto povrtarskih kultura u UK ne obere usled nemogućnosti usklađivanja sa standardima vezanim za fizički izgled, dok polovinu hrane koja se kupuje u Evropi i SAD-u potrošači bacaju;
 - se oko 550 milijardi m³ vode u svetu gubi na uzgoj useva koji nikada neće ni stići do potrošača;
 - je potrebno potrošiti 20-50 puta više vode da se proizvede jedan kilogram mesa nego jedan kilogram povrća;
 - potrebe za vodom u proizvodnji hrane mogu dostići godišnje vrednost od 10 do 13 triliona m³ do 2050. To je od 2.5 do 3.5 puta više od celokupne količine sveže vode koje ljudi danas koriste i može dovesti do mnogo opasnijeg nedostatka vode na svetu;
 - postoji potencijal da se obezbedi 60-100 odsto više hrane eliminacijom gubitaka i otpada dok se istovremeno zemlja, energija i vodni resursi oslobađaju pritiska.
- Najveći britanski supermarketi su nakon ovog izveštaja branili svoju praksu. Maloprodajni britanski konzorcijum je izjavio da su supermarketi usvojili različite pristupe u borbi sa otpadom. ■

Nakon što je osnovala kompaniju Čisto grčki u 2003. direktorka Sofie Tvarno ju je pretvorila u jednu od vodećih brendova organske masline, maslinovog ulja i feta sira. U njenoj kompaniji nema znakova ekonomskih problema koji potresaju Grčku – obrt je porastao za 20 procenata prošle godine.

”Želela sam potrošačima približiti naše proizvode”, kaže Sofie Tvarno, “ali ne pomoću uobičajenih marketinških trikova. Naš pristup prenosi poruku o zdravijem načinu života, navikama u ishrani i organskoj proizvodnji mnogo snažnije i mnogo lakše. Po mom mišljenju, potrošačima je na taj način mnogo lakše da se odluče između organskih i konvencionalnih proizvoda”.

Tvarno želi da promene u proizvodnji organskih i konvencionalnih proizvoda postanu još jasnije budućim potrošačima.

”U konvencionalnom sektoru se koristi natrijum hidroksid kako bi se zrenje maslina veštački ubrzalo. Ovaj proces ne samo da uništava veliki deo hranjivih sastojaka i vitamina u maslini već uništava zemljište i more“, objašnjava Sofie. Nasuprot ovome,

Čisto grčki: uspešna priča iz Grčke

Tvarno se oslanja na tradicionalno tretiranje maslina različitim solima. Za razliku od konvencionalnog sektora, njene crne masline nisu obojene crnim kolorantom gvožđe glukonatom.

U proseku, četiri puta nedeljno se šalje roba

potrošačima u Nemačkoj, Velikoj Britaniji, Belgiji, Švedskoj i Danskoj. A nova avantura već kuca na vrata: “Mi smo zastupljeni i na kineskom tržištu od početka ove godine, što je velika stvar za nas“, entuzijastično izjavljuje Sofie Tvarno. ■

Deseto izdanje Fa la cosa giusta, italijanski fer za svesnu potrošnju i održivi životni stil održaće se na sajmu u Milanu, u samom srcu Milana, od 15-17. marta. Jedanaest tematskih oblasti biće zastupljeno na preko 600 štandova: organska hrana – ekološki i biodinamički proizvodi, načela ishrane i suverenost hrane (termin koji se odnosi na pravo naroda da odredi sopstvene sisteme hrane koji ljude koji proizvode, distribuiraju i konzumiraju hranu stavlja na prvo mesto prilikom kreiranja politike i sistema ishrane, u odnosu na tržište i korporacije koje su prema njima stvorene da dominiraju globalnim sistemom hrane), očuvanje biodiverziteta, uticaj pakovanja i otpada na životnu sredinu, zelena gradnja, dečja planeta, prirodni i organski kozmetički preparati, moda, fer trejd, literatura i knjige, održive usluge, mir i učestvovanje, odgovoran turizam i održiva pokretljivost. Fa la cosa giusta! je višestruko značajan događaj jer objedinjuje konferencije, predavanja, okrugli sto i seminare na sve teme vezane za zelenu ekonomiju i kulturu, sa praktičnim laboratorijama i radionicama za odrasle i decu (degustacije hrane i vina, kuanje i baštovanstvo...), umetničke i foto izložbe, zabavne događaje poput koncerata, uličnih predstava, umetnosti i cirkusa, restorana i catering sekcija sa je-lovnicima za sve ukuse (veganski, vegetarijanski, organski, lokalni proizvodi).

Poslednjih godina ovaj događaj obeležila je povećana svet potrošača o njihovoj ulozi u pravljenju “zelenog izbora“ koji utiče na održivi rast planete. U Italiji kao i širom

Italija: Fa la cosa giusta – fer za svesnu konzumaciju

sveta, potraga za proizvodima i uslugama koje kombinuju kvalitet i inovacije uz poštovanje ljudi i životne sredine dobija sve više i više pažnje.

Od njegovog lansiranja 2004. godine Fa la cosa giusta! imao je za cilj da usaglasi potražnju sa ponudom, i danas je široko prepoznatljiv kao nacionalna referentna

vrednost svesne potrošnje i održivog životnog stila.

Prošle godine je 67.000 posetilaca došlo na ovaj događaj, od čega je bilo 2.000 učenika osnovnih i srednjih škola. Na sajmu je bilo prisutno 700 izlagača i održano je 270 sastanaka. ■

Pripreme za prolećnu setvu

Seme - izvor života

Kvalitet i poreklo semena je od izuzetnog značaja u organskoj proizvodnji. Seme treba da je organski gajeno i da potiče iz kraja u kome se nalazi povrtnjak. Tada će uz sve ostale mere, prinos povrća i njegov kvalitet biti onakav kakav očekujemo.

Ako koristimo seme iz starih zaliha obratimo pažnju na njegovu klijavost. Naime, klijavost semena je ograničena i često zavisi od uslova čuvanja.

Ukoliko niste sigurni u kvalitet vašeg semena možete napraviti probu. Na stakleni tanjir stavite komadić filter-papira koji ste dobro navlažili. Za to može poslužiti i pamučna vata ili mekši papir. Na navlaženi materijal stavite deset semenki. Tanjir staviti na toplo mesto, stalno održavajući vlažnost. Klijavost kod kvalitetnog semena trebalo bi da iznosi oko 75%, odnosno 7-8 semenki bi na filter-papiru trebalo da proklija. Ukoliko ih iskljija i 50%, to je još uvek zadovoljavajuće, pa isprobano seme može da se koristi.

DEZINFEKCIJA SEMENA

Semena iz organske proizvodnje se ne tretiraju fungicidima, stoga je od izuzetnog značaja dezinfikovati seme pre setve. Dezinfekciju možemo sprovesti potapanjem semena u fermentisani ekstrakt koprive ili jak čaj od kamilice u kojima se seme potapa oko 30 minuta. Kao sredstvo za dezinfekciju koristi se i rastvor kalijum permanganata kao i podgrevanje semena na temperaturi od 50 stepeni.

POSPEŠIVANJE KLIJAVOSTI

Kako je ubiranje ranih plodova, pogotovo u proleće kada je malo zeleniša, jedan od ciljeva gajenja, na nekoliko načina možemo pospešiti klijanje semena i skratiti vreme koje je potrebno da seme prirodno nabubri u zemljištu i iskljija.

Da bismo ubrzali klijavost semena možemo koristiti najrazličitije metode:

- Podgrevanje semena krastavaca, lubenice, dinje, crnog luka i paradajza na temperaturi i do 50°C, uz stalno mešanje u toku tri sata (postepeno povećavati temperaturu).

- Kvašenje se primenjuje za sve vrste povrća. Seme se kvasi toplom vodom (25°C). Seme se stavlja u vrećice i potapa u vodu ili mlaki rastvor prirodnih bioregulatora uz povremeno vađenje dok ne nabubri.

- Naklijavanje se obavlja između dva sloja dobro nakvašene tkanine i pri temperaturi oko 25°C. Seme se redovno vlaži i povremeno meša radi obezbeđivanja dovoljne

količine kiseonika za klijanje. Kada se na pet procenata od svih semenki pojavi klica, seme se može sejati.

Na pospešivanje klijavosti semena utiču i niske temperature, a primenjuju se i metode fizičkog oštećivanja semenjače.

SETVA

Dubina setve određena je veličinom semena. Krupnozrna semena imaju tikve, pasulj, grašak, lubenice, krastavci, dinje, spanać, blitva, paštrnjak, cvekla i one se seju na dubinu od 3-4cm. Srednje krupna

Klijavost nekih najčešće gajenih vrsta povrća:

- 1-2 god: kukuruz-šećerac, praziluk, vlašac;
- 2-3 god: šargarepa, crveni luk, peršun;
- 3-4 god: salate, spanać i endivija;
- 4-5 god: kupus, radič, rotkvica, evekla, paradajz;
- 5-6 god: boranija, grašak, pasulj, krastavci, tikvice, dinje, celer.

semena imaju kupusnjače, paprika, paradajz, crni luk i seju se na dubinu od 2-3cm, a sitna semena imaju zelen i salate i njih sejati u plitke redove ili posuti po zemlji i blago utisnuti ili povaljati kako bi bila prekrivena tankim slojem zemlje. Ova semena se seju na 0,5-1cm dubine.

Povrće se seje u redove na rastojanju 15-50 cm u zavisnosti od vrste. Uzanom motikom izvući red, a zatim zaliti središnji deo kanala pazeći da se ne ovlaže stranice. Posejati seme po vlažnoj liniji vodeći računa da ne bude previše gusto. Blago ih utisnuti koristeći baštenske grabulje. Potom prekriti seme suvom, lakom zemljom. Na ovaj način biljka dobro napreduje, jer u dubini zemljišta seme ima dovoljno vlage za nicanje, a izdanci suvu, rastresitu zemlju za probijanje do svetla.

Sitno seme (šargarepa, peršun, mak...) treba izmešati sa sitnim peskom radi ravnomernijeg zasejavanja.

Razlikujemo povrće koje sejemo direktno u leju i ono za koje proizvodimo rasad sa ili bez pikiranja. Direktno sejemo: salate, šargarepu, peršun, paškanat, crni i beli luk, grašak, pasulje, boraniju, rotkvice, rotkve, cveklu, bundeve, crni koren, lobodu, čičak. Kada grašak, kupus, rotkvice i rotkve imaju optimalne uslove za rast, niču za 4-6 dana.

Krastavci, tikvice, salate, spanać i paradajz niču za 5-8 dana, više vremena treba dinji, pasulju i cvekli, 7-10 dana, lubenicama dve nedelje, zelen, luk i paprika trebaju do 18 dana dok najviše treba celeru, skoro 20 dana.

PROIZVODNJA RASADA

Rasad se proizvodi za kupusnjače, paradajz, papriku, salatu, praziluk, krastavac, tikvice, srebrnjak. Povrće dobijeno sađe-

njem rasada pristize za berbu mesec-dva ranije. U zaštićenom prostoru, za dobijanje rasada, seme se seje na svakih 7 do 10 dana kako bi povrće pristizalo za berbu u dužem vremenskom periodu. Takođe, i na otvorenom se preporučuje setva na svakih 7-10 dana.

Seme za proizvodnju rasada obavezno dezinfikovati, a iznikli rasad štititi.

Zemlja za proizvodnju rasada mora biti iz organske proizvodnje kao i ostali sastojci za pravljenje supstrata.

Rasad se može gajiti kao rani, srednjerni i kasni, može se sejati u bilo koju pliću posudu sa probušenim dnom koju imamo na rasploganju, a najčešće se koristi kontejnerski rasad iz semena sejanog u kontejneru, saksije, čaše od jogurta itd.

Za manju proizvodnju rasada i kasnije povrća za ranu potrošnju za potrebe domaćinstva može se napraviti klasična topla leja. Za zagrevanje leja koristi se topao, svež stajnjak, po mogućstvu konjski kojim mora biti dobro sabijen. Preko toplog stajnjaka stavlja se smeša napravljena od komposta, baštenske zemlje i peska u od-

nosu 3:2:1. Smeša treba da je pre unošenja u toplu leju dezinfikovana. Setva se obavlja tek kada je zemljišna smeša zagrejana. Rasad treba da je čvrst, zdrav, sa 4-5 formiranih listića i sa ožiljenim, razgrnatim korenom. Ukoliko je rasad mlad, sporije će se razvijati gornji delovi biljke, a ukoliko prestari, koren će se sporije razvijati i biljka će dobijati manje hrane.

Veće pre vađenja biljaka za rasađivanje, rasad se dobro zalije. Uslov da se rasad dobro primi jeste vađenje korenovog sistema zajedno sa zemljom kojom je oblepljen. Obavezno je zalivanje po rasađivanju, a poželjno je svaku biljku posebno prekriti kupama od novinske hartije, lončarskim ili plastičnim saksijama. Na taj način se nežne, neprilagođene biljke, štite od jake sunčeve svetlosti, toplote i isparavanja. Posle 24 sata možemo skinuti hartiju ili saksije u večernjim časovima, kako bi se biljke u toku noći prilagodile spoljnim uslovima. Ako želimo da sprečimo šok koje one doživljavaju prilikom rasađivanja, možemo od novinske hartije napraviti kupe.

Pri proizvodnji rasada primenjuje se i pikiranje koje dobnosi boljem ožiljavanju mladice i primenjuje se kada biljka potera prvi i drugi pravi list. Rasađivanjem biljčica na veći razmak ili u veće kontejnere jača se rasad i omogućava im optimalan rast. Rasad se pred vađenje "kali", tj. biljke se postepeno prilagođavaju spoljašnjim uticajima i temperaturi otvaranjem stranica zaštićenog prostora.

Zemlja pre setve treba da je ocedena, prosušena i zagrejana. Ukoliko su leje tokom zime bile prekrivene slamom ili drugim materijalom, grabuljama skloniti malč sa strane i ostaviti zemlju nepokrivenu da se zagreje.

Mart je idealno vreme za setvu na otvorenom zeleni, salata, rotkvica, graška i sadenje lukova. Prilikom planiranja voditi računa o plodoredu i mešovitoj setvi i sadnji. ■

Snežana Ognjenović

Najava seminara - MART

Više o organskoj proizvodnji i agrotehničkim merama, gajenju povrća, ishrani i zaštiti možete saznati na seminarima koje udruženje organizuje svakog meseca.

Raspored seminara za mart:

Osnovni seminar I - 9.mart 2013.

Napredni seminar I deo - 23.mart 2013.

Napredni seminar II deo - 6.april 2013.

Seminari se održavaju subotom u prostorijama Udruženja za razvoj organske proizvodnje "Serbia Organica" u "Domaćem dućanu" na pijaci Zeleni venac. Seminar vodi Snežana Ognjenović.

Više informacija možete dobiti na tel. 065 855 69 69 ili na snezana.ognjenovic@serbiaorganica.org

O nama

Nacionalna Asocijacija Serbia Organica je krovna organizacija koja udružuje celokupan sektor organske poljoprivrede na teritoriji Republike Srbije.

Serbia Organica je nevladina, nezavisna i neprofitna organizacija.

Serbia Organica je član međunarodnih organizacija IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements) i AVALON (Fondacija za unapređenje održivog ruralnog razvoja Centralne i Istočne Evrope).

Serbia Organica je strateški partner državnim i inostranim institucijama u cilju usklađivanja i koordinacije razvoja organske poljoprivrede u Srbiji.

Organska proizvodnja – Naše aktivnosti

Asocijacija svojim aktivnostima doprinosi realizaciji Nacionalnog Akcionog Plana za razvoj organske proizvodnje u Srbiji.

Asocijacija učestvuje u kreiranju zakonske regulative i pravilnika o organskoj proizvodnji.

Asocijacija edukuje proizvođače, prerađivače kao i potrošače o organskoj proizvodnji i organskim proizvodima.

Asocijacija se zalaže za dobijanje olakšica za članove Asocijacije pri nabavci semenskog i sadnog materijala kao i sredstava za ishranu i zaštitu bilja dozvoljenih u organskoj proizvodnji.

Asocijacija organizuje učešće naših članova na sajmovima i izložbama u zemlji i inostranstvu (BIOFACH 2010., 2011. i 2012. u Nirnbergu).

Asocijacija organizuje studijske posete članovima Udruženja.

Organska proizvodnja Posao budućnosti

Jedan od glavnih ciljeva Asocijacije je pružanje neophodne, stručne, pomoći proizvođačima zainteresovanim za organsku proizvodnju.

Ukoliko želite da unapredite svoje znanje i posao pridružite nam se i postanite

ČLAN

Nacionalne Asocijacije

Kao članu Asocijacije na raspolaganju su vam:

- Informacije o organskom sektoru,
- Baza podataka „Ko je ko – Baza organske poljoprivrede Srbije“,
- Informacije o organskoj proizvodnji,
- Informacije o sredstvima za proizvodnju,
- Informacije o sertifikaciji i popustima prilikom sertifikacije,
- Informacije o podsticajnim sredstvima za organsku proizvodnju,
- Informacije o tržištu organskih proizvoda,
- Povoljnija nabavka semena i sadnog materijala,
- Informacije o kreditima,
- Pomoć pri sklapanju ugovora za plasman proizvoda,
- Promocija kroz Bilten Asocijacije „Organske novosti“,
- Promocija putem sajta Asocijacije,
- Popust pri kupovini literature,
- Popust na kotizaciju za seminare i predavanja,
- Popust na studijska putovanja i ekskurzije,
- Popusti za učestvovanje na sajmovima.

Serbia Organica

Molerova 29a, 11000 Beograd

Kancelarija:

„Domaći dućan“

Pijaca Zeleni venac, lokal br.6

Tel/fax +381 11 3283 085

+381 65 855 68 68

e-mail: office@serbiaorganica.org

www.serbiaorganica.org

